

Kdyby tedy bylo správným, že komisní zboží bylo Františkem B-em převzato na pevný účet již před vyrovnávacím řízením, byla by pozdější úmluva o slevě 50% na tomto zboží a zajištění zbytkové pohledávky žalobkyně (včetně další pohledávky 7.002 Kč do výše 30%) směnkami a nad to ještě rukojemstvím Marie B-ové zřejmě nedovolenou výhodou ve smyslu §u 47 vyr. ř. Ale i kdyby bylo pravdou, že František B. v době do zahájení vyrovnávacího řízení komisního zboží na pevný účet nepřevzal, bylo by opět rozhodno, zda toto zboží za vyrovnacího řízení bylo po ruce, či zda bylo již rozprodáno a v tomto případě, zda se tak stalo před, či již po zahájení vyrovnávacího řízení (§ 21 vyr. ř.). Okolnosti tyto měly by totiž vliv na posouzení otázky, zda žalobkyni vůbec příslušelo právo na vyloučení zboží, daného do komise neb výtěžku za ně, či jen nárok náhradní, který by byl ovšem odkázán toliko na kvotu. Dle toho bylo by pak posuzovati dosah a přípustnost onoho mimosoudního ujednání mezi stranami, jmenovitě i záručního závazku Marie B-ové. Uvésti jest ještě, že subjektivní momenty, zejména pohnutka a účel úmluvy, o jejíž přípustnosti se zřetelem k §u 47 vyr. ř. jest uvažovati, jsou právě tak nerozhodnými, jako její hospodářský význam a úspěch. Bylo by proto zcela lhostejno, zda pohnutkou žalované Marie B-ové bylo, aby zamezila trestní stíhání svého manžela, či zda mělo býti docíleno hlasování v určitém směru a zda to mělo pro výsledek vyrovnání nějaký význam, čili nic. Poněvadž okolnosti svrchu vytčené, pro spor rozhodné nebyly jednak vůbec vzaty na přetřes, jednak, pokud se tak stalo, nebylo přihlíženo k námitkám žalované strany a nabídnutým jí dukazům, jichž výsledky by mohly míti po případě podstatný vliv na hodnocení důkazů již provedených, zůstalo řízení neúplným a bylo proto dle §u 510 c. ř. s. rozsudky obou nižších stolic zrušiti.

Čís. 5307.

Dozorčí rada akciové společnosti (čl. 194, 226 obch. zák.) není oprávněna podati žalobu proti vůli valné hromady v případě, kde tato jest ochotna sprostiti jí i správní radu zodpovědnosti udělením absolutoria, pod výminkou, již dozorčí rada podáním žaloby zmařila.

Zmocnění valné hromady možno dáti po případě dodatně.

(Rozh. ze dne 23. září 1925, Rv I 1055/25.)

Proti žalobě dozorčí rady akciové společnosti T. proti správním radum téže společnosti, by nahradili společnosti škodu, vznesli žalovaní námitku nedostatku aktivního oprávnění ku sporu. **P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e** žalobu zamítl. **D ů v o d y:** Ze znění žalobní žádosti »jsou povinni zaplatiti akciové společnosti T. jménem náhrady škody« jasně vysvítá, že žalobci nechtěli tím uplatniti pouze svou vlastní zodpovědnost (čl. 194, odstavec třetí obch. zák.), nýbrž chtěli jménem akciové společnosti T. a pro tuto společnost uplatňovati škodu, která jí prý byla způsobena žalovanými. Článek 226 obch. zák. prohlašuje, že předpisu čl. 194 obch. zák. lze užití na akciové společnosti Zastupo-

vání společnosti ve sporech, na nichž se usnesla valná hromada a které se vedou proti členům představenstva, jest tím představenstvu odňato. Podle čl. 226, 194 obch. zák. náleží však dozorčí radě, by vedla spory proti komplementářům, po případě proti členům představenstva, jen když se na jejich vedení valná hromada usnese. Jenom, jedná-li se o její vlastní zodpovědnost, může dozorčí rada podatí žalobu bez usnesení valné hromady, ano i proti jejímu usnesení (Randa, obchodní právo II. B, str. 136, 137 v něm. vydání). Valná hromada akcionářů akciové společnosti jest nejvyšším orgánem, rozhodujícím ve všech věcech společnosti, který zřizuje představenstvo a likvidatory podle ustanovení stanov a usnáší se, je-li toho třeba, na vedení sporu proti členům představenstva (Randa II. str. 143). Dozorčí rada má právo, pustiti se do sporu proti komplementářům (členům představenstva) a) ve vlastním jméně, pokud se jedná o vlastní zodpovědnost dozorčí rady, b) jménem společnosti. Podle čl. 195, na který se také výslovně odvolává čl. 226, mohou komanditisti komanditní společnosti na akcie zvoliti na valné hromadě zvláštní zmocněnce k vedení procesu proti komplementářům (Randa II. str. 157). Sami žalobci blíže neopodstatnili, že chtějí uplatňovati vlastní zodpovědnost dozorčí rady, naopak žalobní žádost »zaplattiti společnosti« svědčí spíše o opaku. Kromě toho neuvedli žalobci, zda a jak dalece byli voláni k zodpovědnosti společností. Jenom když se valná hromada usnese na vedení sporu, jest dozorčí rada, a to dozorčí rada v čase podání žaloby fungující, orgánem spor vedoucím, leč že valná hromada zřídila jiné zmocněnce. K tomu jest dále prokázáno, že jistě nebylo dáno zmocnění k podání této žaloby na valných hromadách v roce 1923, a že také nebylo hlasováno o této věci. O d v o l a c í s o u d napadený rozsudek potvrdil. D ů v o d y: Soud odvolací sdílí právní názor soudu prvé stolice, že žalující dozorčí rada k žalobě není aktivně oprávněna. Dle čl. 226 a 194 obch. zák. jest dozorčí rada akciové společnosti zmocněna vésti spory proti představenstvu (správní radě), na nichž se valná hromada akcionářů usnesla. Tedy dozorčí rada jako taková, pokud funkci dozorčí rady zastává, může spory vésti. Aby spor jako dozorčí rada mohla zahájiti, musí býti dozorčí radou v době podání žaloby. Tomu tak u žalující strany v tomto případě není. Žalující strana, ačkoliv žaluje jako dozorčí rada akciové společnosti T., její dozorčí radou již před zahájením sporu nebyla. Žalující strana nebyla již oprávněna jako dozorčí rada k vedení sporu proti žalovaným jako bývalé správni radě dne 10. září 1923 se usnáseti. Žalobci byli v době té jen akcionáři a mohli by dle čl. 226 a 195 obch. zák. do sporu vstoupiti jen jako vedlejší intervenienti. Jinaká práva, jim dle čl. 224 obch. zák. příslušející, vykonávají ve valné hromadě. Okolnost, že dle tvrzení žalující strany jde o vlastní její zodpovědnost jako dozorčí rady, která fungovala současně se žalovanými jako dřívější správni radou, jest zcela bez významu. Neboť k vedení sporu proti členům představenstva (správní rady) jest zmocněna toliko dozorčí rada, tedy dozorčí rada, která tuto funkci zastává, po případě zmocněnec valnou hromadou zvolený nebo soudem jmenovaný (čl. 226 a 195 obch. zák.). Z toho patrně, že žalující strana jako bývalá dozorčí rada k vedení sporu není oprávně-

něna a z důvodu toho k žalobě není aktivně legitimována. Žalující strana nebyla by však k žalobě aktivně oprávněna, i kdyby jako bývalá dozorčí rada spor vésti mohla, jelikož tu není usnesení valné hromady k vedení sporu a o vlastní její zodpovědnost by se nejednalo. Dle čl. 226 a 194 odstavec třetí obch. zák., jedná-li se o vlastní zodpovědnost dozorčí rady, může dozorčí rada bez nebo proti usnesení valné hromady akcionářů představenstvo (správní radu) žalovati. Soud odvolací nesdílí právní názor soudu prvního stádia, že by dozorčí rada (členové dozorčí rady) v takovém případě musili spor vésti vlastním jménem, nikoliv jménem akciové společnosti. Práva a povinnosti představenstva (správní rady) akciové společnosti jako jejího zákonného zástupce stanoveny jsou v čl. 227 a násl. obch. zák. a v §§ 28 až 34 stanov. Jmenovitě pak čl. 241 obch. zák. ustanovuje, že členové představenstva, kteří jednají mimo meze svého příkazu nebo předpisy obchodního zákona nebo proti smlouvě společenské, ručí za škodu tím vzniklou osobně a solidárně. O právech a povinnostech dozorčí rady jednají čl. 225 a 226 obch. zák. a §§ 35 a 36 stanov. Ačkoliv zákon o ručení dozorčí rady nemá ustanovení, nelze dle všeobecných zásad pochybovati, že členové dozorčí rady pro opomenutí povinného dozoru a zkoumání dle práva občanského ručí akciové společnosti za náhradu škody. Právním důvodem žaloby jest, že žalovaní proměnili ke svému užitku společnost s r. o. T., ač byla pasivní, ve společnost akciovou, že uváděli akcionáře soustavně v omyl na valných hromadách, že vědomě zatajovali v bilancích ztráty, že lehkovážně dávali zboží na úvěr beze vší úhrady, že nedbali varovných hlasů dozorčí rady, že kreditovali zástupcům v cizině bez omezení a že nebyla korespondence řádně dle stanov podepisována. Právním důvodem uplatňovaných nároků jsou tedy jednak jejich provinění, jednak lehkomyšlné a neubalé řízení akciového podniku. Z toho, že žalovaní jako členové bývalé správní rady dopustili se prý nesprávností, za něž — náhradu škody — sami ručí osobně a solidárně, nelze již osobní zodpovědnost žalující straně, která tvrdí, že své povinnosti konala, dovozovati, třeba žalovaní spoluzavinění žalobců na všech udánlivých škodách ve sporu uplatňovali. Kdyby tomu tak bylo, neměla by dozorčí rada k vedení sporu jménem akciové společnosti proti představenstvu nikdy svolení valné hromady potřeby. Soud odvolací sdílí proto právní názor soudu prvního stádia, že by žalující strana k vedení sporu, i kdyby k tomu jako bývalá dozorčí rada byla povolána, měla zapotřebí usnesení valné hromady a že ho tu není. Na valné hromadě dne 18. června 1923 prohlásil předseda, že automaticky nastupuje pro správní radu absolutorium, kdyby nikdo do 3 měsíců proti členům správní rady nepodal žaloby. Prohlášení to není usnesením, by žalující strana jako bývalá dozorčí rada podala žalobu. Volba nové dozorčí rady měla se při oné valné hromadě provésti a 25. června 1923 volba ta také byla provedena. Jest prokázáno, že usnesení o podání žaloby bývalou dozorčí radou valnou hromadou se nestalo, a vedení sporu žalobkyní jako bývalou dozorčí radou ani dodatně usnesením valné hromady schváleno nebylo. Z toho patrně, že žalující strana, kdyby jako bývalá dozorčí rada k vedení sporu proti správní radě byla povolána, bez usnesení

valné hromady k tomu nebyla zmocněna, že tedy k žalobě není aktivně oprávněna.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nižší soudy řešily předem otázku, zda po právní stránce jsou splněny předpoklady žalobního nároku podle čl. 226 a 194 obch. zák. Zápornou odpovědí na tuto otázku posoudily věc správně po právní stránce, a důsledkem tohoto posouzení jest zamítnutí žaloby. Co do dalšího, lze ponechat nerozřešenu otázku, zda žalobci jsou dosud členy dozorčí rady, po případě zda byli jimi v čase podání žaloby, a zda oprávnění by byli k žalobě jako členové dřívější dozorčí rady, jež po případě nebyla ještě sprostěna zodpovědnosti. Žalobní nárok není oprávněn v žádném z těchto případů. Čl. 194 (226) obch. zák. činí oprávnění dozorčí rady k žalobě závislým na zmocnění valné hromady nebo na zájmu vyvolaném vlastní zodpovědností. Vzhledem k tomu, že žalovaná strana popřela oprávnění žalobců ke sporu, byli žalobci povinni, by uvedli a prokázali skutkové okolnosti, t. j. buď zmocnění valné hromady, nebo skutečnosti, odůvodňující jich zodpovědnost. Pro dovolací řízení není již sporno, že potřebného zmocnění nedostalo se žalobcům před podáním žaloby. K tomu nedostačilo udělení absolutoria jen podmíněného tříměsíční lhůtou. Žalobci tvrdí sice, že jim zmocnění ono bylo uděleno dodatečně, ale předem budiž uváženo, zda prokázali vlastní zodpovědnost. V tomto směru uvedli žalobci různé skutečnosti, jimiž má býti v první řadě prokázána povinnost žalovaných k náhradě škody, ale žalobci dovozují z nich i vlastní zodpovědnost. Hlavním důvodem jest, že nebyli dosud sprostěni zodpovědností, ježto jim, jakož i bývalé správní radě, jejíž členy byli žalovaní, nebylo uděleno absolutorium, t. j. nebyly schváleny účty, bilance a pod. V této příčině jest však přihlédnouti k jejich vlastnímu skutkovému přednesu, opakovanému ještě v dovolání. S absolutoriem měla se věc jinak, neboť nebylo jim odepřeno, nýbrž mělo nastoupiti automaticky, nepodal-li nikdo žaloby proti správní radě. V tomto smyslu usnesla se valná hromada akciové společnosti dne 18. června 1923, podle tohoto usnesení měli býti sprostěni zodpovědnosti jak členové bývalé správní rady, tak důsledkem toho i žalobci jako členové dozorčí rady uplynutím tří měsíců. Záleželo proto na žalobcích, by vyčkali uplynutí této lhůty, a tím i sprostěni svých závazků. K tomu bylo by došlo, ježto žaloba nebyla by bývala podána, kdyby jí nepodalí žalobci sami dne 15. září 1923, tudíž tři dny před uplynutím lhůty. Žalobci tak učinili jako členové dozorčí rady, ale bez usnesení valné hromady. Za těchto okolností nelze ovšem mluvit ani o tom, že žalobcům šlo o vlastní jejich zodpovědnost, když o své újmě zmařili možnost, by zodpovědnosti té byli sprostěni. Ustanovení odstavce třetího čl. 194 obch. zák. nelze vykládati v ten rozum, že by dozorčí rada byla oprávněna podati žalobu proti vůli valné hromady i v případě, kde tato jest ochotna sprostiti jí i správní radu zodpovědnosti udělením absolutoria. To platí zejména v tomto případě, kde ani podle skutkového přednesu žalobců valná hromada neusnesla se na tom, že dozorčí

rada, skládající se ze žalobcu, má podati do tří měsíců žalobu (i podle dovolacího spisu znělo usnesení, že absolutorium nastupuje automaticky, jestli nikdo do tří měsíců proti správní radě nepodá žalobu), aniž činila tuto dozorčí radu zodpovědnou za škodu způsobenou společností udánlivým jednáním žalovaných. Žalobci poukazují proto na to, že, podavše žalobu, jednali v zájmu akciové společnosti, jež byla jednáním žalovaných poškozena na svém jmění. K tomu byli žalobci oprávněni jen za souhlasu valné hromady, t. j. jen tehdy, kdyby je ostatní akcionáři usnesením valné hromady byli k tomu zmocnili. Zákon nevylučuje zajisté, by zmocnění takové nebylo uděleno i dodatně, mohlo se tak státi v případě, kdyby byla valná hromada chtěla překaziti absolutorium, závislé na uplynutí lhůty tím, že by se byla usnesla na podání žaloby, zejména, kdyby bylo správné tvrzení žalobců, že nebyly splněny předpoklady, jež vedly k podmíněnému udělení absolutoria. Mohlo by se na př. státi, že nebylo možno udělití formální zmocnění k žalobě před uplynutím lhůty, ač vule většiny akcionářů se k tomu nesla. V tomto případě bylo možným zmocnění dodatné. Žalobci tvrdí, že zmocnění dodatného se jim dostalo, ale tvrzení to nebylo prokázáno, naopak převzal odvolací soud zjištění soudu první stolice, že nebylo na valné hromadě dne 26. listopadu 1923 schváleno podání žaloby, a že o tom nebylo ani hlasováno. Nebyl proto nedostatek zmocnění napraven ani dodatně. Důsledkem toho posoudily nižší soudy, zamítнувše žalobu, věc správně po právní stránce, usoudivše, že žalobci neprokázali základního zákonného předpokladu své žaloby. Tvrdí-li žalobci na konci dovolacího spisu, že nebyli sprostěni zodpovědnosti, jest jim odpověděti, že zavinili to sami podáním žaloby bez souhlasu ostatních akcionářů, kteří ponechali si sice čas na rozmyšlenou, ale neusnesli se na podání žaloby. Vědomí morální povinnosti nemůže nahraditi zákonný požadavek usnesení neb skutečné zodpovědnosti, naopak měl zákonodárce důvod pro to, že odepřel dozorčí radě právo k žalobě bez usnesení anebo proti usnesení valné hromady v případě, kde nejde o vlastní zodpovědnost, chtěje tím zabrániti zbytečným sporům. O zodpovědnost nejde pak tam, kde byla úmyslně vyvolána proti vůli valné hromady.

Čís. 5308.

Lze se domáhati pořadem práva uznání služebnosti z důvodu vydržení na pozemku proti naturálním vlastníkům pozemku, zapsaného dosud do seznamu veřejného statku.

(Rozh. ze dne 23. září 1925, Rv I 1059/25.)

Procesní soud první stolice vyhověl žalobě, již domáhali se žalobci na žalovaných uznání práva zajížděti k vikýři přes pozemek, jež žalovaní koupili v roce 1924 od obce M. a jehož nebyli dosud knihovními vlastníky. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek i s předchozím řízením pro zmatečnost a odmítl žalobu. Důvody: Z obsahu žaloby a provedených důkazů plyne, že žalobci uplatňují, že vydržením let, výkonem přes 50 let, nabyli služebnosti jezdití a zajížděti